

Силабус курсу Актуальні проблеми дошкільної освіти та дитячої психології

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – А Освіта

Спеціальність – А2 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»

Рік навчання: 1

Семестр: 1

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

д-р пед. наук, професор Володимир ЧАЙКА

Контактна інформація

v.chaika@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Дисципліна «Актуальні проблеми дошкільної освіти та дитячої психології» присвячена глибокому розгляду ключових питань, пов'язаних із розвитком та вихованням дитини дошкільного віку. Сучасні проблеми дошкільної освіти висвітлюються через призму виконання основних завдань становлення особистості, створення розвивального середовища в закладі дошкільної освіти, що забезпечує всебічний розвиток дитини. Виховання і навчання виступають як основні процеси соціалізації, які визначають успішність розвитку дошкільників. Окрім педагогічних аспектів, особлива увага приділяється дитячій психології – розділу вікової психології, що спрямований на поглиблене вивчення процесів психічного розвитку дитини. Вивчення цієї дисципліни формує у здобувачів вищої освіти розуміння дитинства як самоцінного етапу в житті кожної людини, де закладаються основи майбутньої особистості.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 2	1. Педагогічні теорії про розвиток та виховання дітей дошкільного віку	Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.	Питання, ситуаційні завдання
4 / 2	2. Характеристика сучасного стану системи дошкільного виховання в Україні	Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.	Питання, ситуаційні завдання

4 / 2	3. Програмне забезпечення дошкільної освіти	Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.	Питання, ситуаційні завдання
4 / 2	4. Інтеграційні процеси в сучасній дошкільній освіті	Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.	Питання, ситуаційні завдання
4 / 2	5. Особистісно-орієнтована система виховання – шлях до розв'язання актуальних педагогічних завдань	Уміти застосовувати отримані знання для розробки педагогічних стратегій, що враховують індивідуальні особливості дошкільників. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.	Питання, ситуаційні завдання, тести
4 / 2	6. Спілкування та діяльність дошкільника як основні умови його психічного розвитку	Уміти здійснювати спостереження та аналіз педагогічних ситуацій, пов'язаних із розвитком комунікації й діяльності дошкільників. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.	Питання, ситуаційні завдання
4 / 1	7. Формування психічних процесів дошкільника	Уміти проводити аналіз конкретних педагогічних ситуацій для оцінки розвитку психічних процесів дітей. Застосовувати ефективні методи стимуляції психічних процесів у практичній діяльності з дошкільниками. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.	Питання, ситуаційні завдання
4 / 1	8. Розвиток особистості дошкільника: актуальні проблеми	Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами. Взаємодіяти з інформаційним середовищем, яке передбачає активне знання способів обробки різноманітної інформації та володіння сучасними інформаційними технологіями для якісного виконання професійних задач, що стосуються дітей системи дошкільної та інклюзивної освіти.	Питання, ситуаційні завдання, тести

Літературні джерела

1. Актуальні питання теорії і практики інклюзивного навчання у закладах освіти: монографія; кол.авт.: Гаврилова Н.С., Миронова С. П., Платаш Л. Б., Романюк С.З. та ін. ; за заг. ред. Л. Б. Платаш – Регіон Емілія-Романья. Чернівці : Технодрук, 2020. 572 с.

2. Аніщук А. Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти: навч. посібн. для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 268 с.

3. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

4. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Вид. 2-е зі змінами

і доп. Тернопіль. Мандрівець. 2022. 216с.

5. Гарбар С. Особливості виховання культури поведінки дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. 2022. Vol. 1. No. 3. С. 70–78.

6. «Дитина» освітня програма для дітей від 2 до 7 років / автори: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. Видавництво: Принт-медіа, Київський університет ім. Б. Грінченка. 2020. 440 с.

7. Дудник Н., Карпенко О., Свйонтик О. Сучасні технології дошкільного виховання. К.: Видавничий дім «Слово», 2023. 288 с.

8. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Центр навч. літератури. 2020. 392 с.

9. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

10. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

11. Іванюк Г.І. Клок Н.В. Актуальні ідеї Марії Монтессорі щодо розвитку особистості дитини дошкільного віку. Молодий вчений, N 7(71) липень, 2019 р. С.248-252.

12. Інтеграція як освітня стратегія модернізації дошкільної освіти. Зб.наук.пр.; ред. кол.: В.І.Очеретянко (гол.) та ін. Хмельницький: ХОІППО, 2019. 550 с.

13. Козак Л.В., Бухал Л.Г., Нікітіна Н.Д. Закономірності використання інтеграційних форм організації роботи зі старшими дошкільниками. Інноваційна педагогіка. Випуск 18. Т. 3. 2019. С.164-168.

14. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку/Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.

15. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2024/2025 р. закладах дошкільної освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>

16. Методичні рекомендації до освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / автори: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. Видавництво: Принт-медіа, Київський університет ім.Б. Грінченка. 2020. 568 с.

17. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова ; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021.222с.

18. Писарчук О., Жаркова І., Ратушняк Н., Чайка В.М., Янкович О. Інновації в професійній підготовці майбутніх вихователів в умовах війни. Вісник науки та освіти : електронний журнал. Серії філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія. Київ, 2023. № 4(10). С. 642–652.

19. Руденський Р. Є., Чайка В. М. Технології ігротерапії для підтримки психофізичного здоров'я дошкільників в умовах воєнного стану. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)): журнал. 2025. № 7(53) 2025. С. 850–859.

20. Чайка В. М. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної освіти та дитячої психології» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 21 с.

21. 2. Чайка В. М. Опорний конспект лекцій курсу «Актуальні проблеми дошкільної освіти та дитячої психології» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 50 с.

22. 3. Чайка В. М. Практикум з курсу «Актуальні проблеми дошкільної освіти та дитячої психології» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 25 с.

23. Чайка В.М., Шишак А.М., Ратушняк Н.О. Наукова публікація як форма відображення результатів науково-педагогічних досліджень. «Суспільство та національні інтереси»: журнал. 2025. № 8(16) 2025. С. 315–324.

24. Чайка В. М., Шишак А. М. Здатність майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти

проводити наукові дослідження: сутність та шляхи формування. Вісник науки та освіти. Серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія. 2025. № 6(36). С. 1545–1560.

25. Шишак А.М., Чайка В.М., Чикурова О.Я. Методологічні підходи до здійснення науково-педагогічних досліджень: сутність та освітні можливості. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2025. № 7(53). С. 1072–1083.

26. A New Vision for High-Quality Preschool Curriculum. National Academies Press. 2024. 376 p.

27. Bredekamp S. Effective Practices in Early Childhood Education: Building a Foundation. Pearson; 4th edition. 2019. 672 p.

28. Chaika V., Kuzma I., Yankovych O., Binytska K., Pysarchuk O., Ivanova T. Implementing media educational technology in Ukrainian preschool institutions. Educational Technology Quarterly [Online]. 2024. № 1. P.1–19.

29. Chaika V. M., Kuzma I. I., Yankovych O. I., Binytska K. M., Pysarchuk O. T., Ivanova T. V., Falfushynska H. I., Lyakhova I. A. Media Education Technology at Preschool Educational Institutions. AET 2020: proceedings of the 1st symposium on advances in educational technology, Kyiv, november 12–13, 2020. 2022. Vol. 2. P. 224–235. (Scopus).

30. Dietze B., Kashin D. Playing and Learning in Early Childhood Education. Wadsworth Publishing Company; 1st edition/ 2019. 480 p.

31. Larimore R. Preschool Beyond Walls: Blending Early Childhood Education and Nature-Based Learning. GRYPHON HOUSE. 2019. 128 p.

32. Licardo M., Mezak J., Gencel L. Teaching for the Future in Early Childhood Education. 2023. 170 p.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті (теми 1-8)	Модульна контрольна робота (теми 1-8)	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконане завдання	Теоретичне питання 1 – макс. 20 балів Теоретичне питання 2 – макс. 20 балів Тести (20 тестів) – макс. 60 балів.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Модульна робота – вид контролю, при яких засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Модульна контрольна робота проводиться в Moodle і складається з двох частин: тестові завдання (20 тестів, максимально 60 балів) та два теоретичних питання (максимально 40 балів). 1 теоретичне питання, за відповідь на яке здобувач може отримати від 0 до 20 балів:

15–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

10–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, не в повному обсязі його викладає під час відповіді, допускає несуттєві неточності та фрагментарно інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, частково його викладає під час відповіді, допускає неточності, без аргументації інтерпретує отримані результати

1–4 балів – недостатньо володіє навчальним матеріалом, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, здобувач на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, здобувач освіти належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; здобувач освіти припускається значних помилок у виконанні завдання, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; здобувач освіти не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Екзамен – вид контролю, при яких засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Екзамен складається з двох частин: тестові завдання (20 тестів, максимально 60 балів) та два теоретичних питання (максимально 40 балів). 1 теоретичне питання, за відповідь на яке здобувач може отримати від 0 до 20 балів:

15–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

10–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, не в повному обсязі його викладає під час відповіді, допускає несуттєві неточності та фрагментарно інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, частково його викладає під час відповіді, допускає неточності, без аргументації інтерпретує отримані результати

1–4 балів – недостатньо володіє навчальним матеріалом, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Шкала оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом